

A. K.

Współczesna socjologia amerykańska w opinii francuskiej

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 651-653

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przednicy narodowego socjalizmu oraz Saint Simon i koniunktura gospodarcza epoki; J. F. Deniau: *Metody badania opinii a opinia publiczna francuska*; F. Hennion: *System socjologiczny G. Gurvitcha*; C. Medioni: *Relatywizm w socjologii*; M. Souillac: *Filozofia społeczna Henryka Bergsona*.

J. L.

Centre d'Etudes Sociologiques. W paryskim Ośrodku Studiów Socjologicznych przewidziany jest na rok akademicki 1947/48 prócz wykładów licznych profesorów francuskich jak Bettelheim, Davy, Friedmann, Gurvitch, Le Bras, Lévy-Bruhl, Wallon i inni, również szereg wykładów profesorów obcych współpracujących z Ośrodkiem. Wśród zapowiedzianych wykładowców znajdują się między innymi J. L. Moreno, dyrektor Instytutu Socjometrycznego w New Yorku, Evons Pritchard, prof. uniwersytetu w Oksfordzie oraz A. Szalai, prof. uniwersytetu w Budapeszcie.

Jak donosi komunikat zamieszczony w „Cahiers Internationaux de Sociologie” Ośrodek rozporządza obficie zaopatrzoną w publikacje socjologiczne bibliotekę, która dostępna jest wszystkim socjologom pragnącym korzystać z jej zbiorów. Ośrodek Studiów Socjologicznych pragnie stać się ogniskiem badań skupiającym socjologów ze wszystkich krajów, którym chce służyć w miarę możliwości radą i pomocą w ich studiach.

A. K.

WSPÓŁCZESNA SOCJOLOGIA AMERYKAŃSKA W OPINII FRANCUSKIEJ

Georges Friedmann zamieścił w pierwszym i drugim zeszytce kwartalnika „Annales” z 1948 r. artykuł informacyjny o najnowszych badaniach amerykańskich w dziedzinie socjologii przemysłu. We wstępie Friedmann zwraca uwagę na związek rozwoju nauk społecznych z wydarzeniami politycznymi naszych czasów i stwierdza, że tylko ścisła współpraca przedstawicieli różnych dyscyplin społecznych może ułatwić badaczom poznanie faktów społecznych. Współczesna socjologia amerykańska, zdaniem Friedmanna, zdaje sobie sprawę z zadań stojących przed naukami społecznymi w chwili obecnej: „Drugim pocieszającym faktem — pisze Friedmann — jest to, że socjologowie amerykańscy nie dając się opanować psychozie politycznej, której w ich kraju uległa znaczna część opinii publicznej, zdecydowali się badać fakty bez jakichkolwiek z góry przyjętych uprzedzeń.” W tym duchu utrzymany jest niedawny artykuł Georges Lundberga, profesora na Uniwersytecie w Washingtonie, który z godnością niepozbawioną odwagi stwierdza prawa i obowiązki nauk społecznych: w szczególności podkreśla on ciężący na uczonym nieodparty obowiązek badania współczesnych wydarzeń, oraz instytucji tak długo jak tylko istnieje bieżące po temu możliwości, bez poddawania się presji politycznej wywieranej przez państwo, którego jest on członkiem. Postępując w ten sposób uczoney zdobędzie wiedzę o człowieku, narzędzie użyteczne dla tych wszystkich, w których rękach spoczywa władza. „Całkowity niemal brak wiadomości z dziedziny nauk społecznych wśród polityków kierujących dziś losami świata, w szczególności zaś wśród polityków w Stanach Zjednoczonych i w Anglii — pisze Lundberg — oto

tragiczna rzeczywistość, z której muszą zdawać sobie sprawę badacze wspomnianych dziedzin”.

Wyraziwszy w ten sposób przekonanie o naukowej bezstronności i niezależności poglądów socjologów amerykańskich Friedmann przedstawia pokrótce wnioski i rezultaty badań z dziedziny socjologii przemysłu, które wysuwają się ostatnio na czoło zainteresowań socjologicznych w Ameryce.

Centrum tych badań znajduje się na uniwersytecie w Chicago, gdzie stworzona została w roku 1943 specjalna sekcja pod nazwą Committee on Human Relations in Industry. Głównym przedmiotem badań grupy uczonych skupionych w chicagoskim ośrodku lub działającym poza nim stanowi organizacja społeczna przemysłu, badana w formalnym i nieformalnym aspekcie, oraz stosunek tej organizacji do całości systemu społeczno-gospodarczego kraju. Friedmann podkreśla, że nie przypadkowo socjologowie dążący do osiągnięcia zrozumienia złożonej rzeczywistości współczesnego życia społecznego zwracają się ku badaniom form zorganizowanej działalności wytwórczej. Obranie takiego właśnie przedmiotu dowodzi zrozumienia roli, jaką działalność ta odgrywa w całokształcie zjawisk społecznych. Do badania organizacji przemysłowej przeszli socjologowie amerykańscy z aparatem badawczym wykształconym już na innym polu. W. L. Warner, jeden z inicjatorów chicagoskiego centrum oraz B. B. Gardner, profesor stosunków przemysłowych na uniwersytecie w Chicago, mieli możliwość wyzyskania w badaniach nad przemysłem doświadczeń terenowych nabytych w czasie etnologicznych studiów. W wyniku prowadzonych dotychczas badań ukazał się już szereg wartościowych prac, mających za przedmiot stosunki społeczne w przemyśle i rzucających światło na ważne czynniki organizacji współczesnego społeczeństwa amerykańskiego. Są to między innymi prace W. L. Warnera i J. O. Lawa, E. C. Hughesa i F. U. Harrisona.

Stopnie doktorskie i magisterskie z socjologii na uniwersytetach amerykańskich. W roku kalendarzowym 1946 na 78 wyższych uczelniach amerykańskich udzielono 36 stopni doktorskich i 123 stopni magisterskich z zakresu socjologii. W przygotowaniu znajduje się obecnie 139 prac doktorskich i 236 prac magisterskich.

A. K.

Porażka Instytutu Gallupa. Czasopisma amerykańskie i angielskie zwracają uwagę na porażkę, jaką poniósł dr Gallupa w związku z wyborem Trumana na Prezydenta U. S. A. Instytut Gallupa przewidywał zwycięstwo Deweya. Rzecz interesująca, że sam Dewey podobno wielokrotnie zasięgał opinii Gallupa w różnych sprawach, aby do niej dostosowywać swoje przemówienia wyborcze. Popularność Gallupa datowała się od wyborów w 1936 roku, których wyniki przewidział stosunkowo dokładnie. „Literary Digest”, które wówczas pomyliło się w swojej prognozie równie fatalnie co obecnie Gallupa, nie przeżyło swojej klęski. Wobec tego interesująca będzie dalsza kariera Instytutu Gallupa. („Spectator”, nov. 12. 1948).

Śmierć Williama I. Thomasa. *American Journal of Sociology* poświęca w numerze marcowym z 1948 roku (Vol. LIII, no. 5) specjalne wspomnienie zmarłemu 5. XII. 1947 roku W. I. Thomasowi. Thomas urodzony w 1863 roku należał do tego pokolenia socjologów, które nie potrzebowało już walczyć o prawo obywatelstwa dla własnej gałęzi nauki w programach uniwersyteckich i mogło poświęcić wszystkie siły twórczej pracy naukowej. Thomas przyszedł do socjologii od zainteresowań literackich. Jako jeden z pierwszych w Ameryce otrzymał on stopień doktorski z zakresu socjologii. Jego prace oparte na rozległej i starannie dobranej literaturze miały mocną podstawę w materiale faktycznym. Odnosi się to zarówno do jego dzieł opartych na badaniu stosunków amerykańskich: *The Unadjusted Girl* i *The Child in America*, jak do pracy *Primitive Behavior* operującej materiałem etnologicznym, jakkolwiek Thomas nie prowadził samodzielnych badań terenowych. Pozycję Thomasa w historii socjologii amerykańskiej ugruntowało ostatecznie opracowane i wydane wspólnie z profesorem Fl. Znanieckim dzieło: *The Polish Peasant in Europe and America*. O książce tej pisze w „*American Journal of Sociology*” Ellsworth Faris: „Dzieło to stanowi produkt niezwykle pracowitości, zastosowana w nim metoda odznacza się rygorystyczną ścisłością; wkład, jaki wniosło ono do teorii zapewnił mu miejsce wśród wybranych najwybitniejszych prac socjologii amerykańskiej, zaliczanych obecnie do klasycznych pozycji naszej socjologicznej literatury. (Am. J. of. Soc. Vol. LIII, No. 5, str. 385).

A. K.

SOCJOLOGIA W CHINACH

„*American Journal of Sociology*” (No. 3, vol. LIII, November 1947) przynosi następujące informacje o socjologii w Chinach:

Poczynając od roku 1928 socjologię wprowadzono na licznych uniwersytetach chińskich jako przedmiot studiów. W roku 1947 trzynastcie uniwersytetów w Chinach posiadało wydziały socjologii, ponadto na dwóch uniwersytetach istniał wydział historii i socjologii, na jednym zaś wydział organizacji pracy społecznej. Prócz nauczania socjologii jako przedmiotu specjalnego istnieje tendencja do rozszerzania wykształcenia socjologicznego na wszystkie dziedziny studiów. Poza szkołami politechnicznymi, rolniczymi oraz handlowymi i medycznymi, na wszystkich wydziałach innych wyższych uczelni socjologia stanowi w Chinach przedmiot obowiązujący dla studentów I i II kursu.

Od chwili ustanowienia Ministerstwa Spraw Społecznych w roku 1940 wzrosło zapotrzebowanie na wyszkolonych pracowników społecznych posiadających teoretyczne przygotowanie socjologiczne, co przyczyniło się do wzmożonego napływu studentów na wydziały socjologiczne. W związku z tym, wielu profesorów zwróciło baczniejszą uwagę na możliwości praktycznego zastosowania wiedzy socjologicznej. Program studiów licznych uniwersytetów został opracowany pod kątem praktycznych potrzeb studentów poszukujących przygotowania do przyszłego zawodu. Profesorowie socjologii zostali również powołani przez Ministerstwo Spraw Społecznych do pomocy w ustalaniu wy-